

Andrej Šegula

Sveti Frančišek Asiški kot mirotvorec nekoč in danes *Saint Francis of Assisi as a Peacemaker: Then and Now*

Povzetek: Sveti Frančišek Asiški je s svojim življenjem in spisi postal vzor miru, sprave in bratstva. Njegova odločitev za preprost, ubožen in nenasilen način življenja temelji na evangelijskem pozivu k ljubezni do Boga in bližnjega. Njegovo srečanje s sultanom Malikom al Kamilom leta 1219 simbolizira pogumen dialog med verstvi. Frančiškov duh miru se ohranja v njegovih spisih, kjer spodbuja odpuščanje, ljubezen in bratstvo. Leta 1986 je papež Janez Pavel II. v Assisi organiziral zgodovinsko molitev za mir z voditelji različnih verstev, kar je okrepilo medverski dialog, hkrati pa postalo trajna pobuda. Papež Frančišek je v enciklikah „Hvaljen moj Gospod“ in „Fratelli tutti“ Frančiškovo vizijo miru, skrbi za stvarstvo in univerzalnega bratstva nadaljeval. Danes Frančiškov duh odmeva v cerkvenih dokumentih, molitvenih pobudah in prizadevanjih za mir ter dialog.¹

Ključne besede: Frančišek Asiški, mir, bratstvo, medverski dialog, Assisi 1986, Fratelli tutti

Abstract: Saint Francis of Assisi, through his life and writings, became a model of peace, reconciliation, and fraternity. His choice to live a simple, poor, and non-violent life was rooted in the Gospel call to love God and one's neighbour. His encounter with Sultan al-Malik al-Kamil in 1219 stands as a powerful symbol of courageous interreligious dialogue. The spirit of peace that permeates Francis's writings continues to inspire forgiveness, love, and brotherhood. In 1986, Pope John Paul II convened a historic interfaith prayer for peace in Assisi, which significantly advanced interreligious dialogue and has since become a lasting initiative. Pope Francis carries forward this vision in his encyclicals "Laudato si'" and "Fratelli tutti", emphasizing peace, care for creation, and universal fraternity. Today, the Franciscan spirit resonates in Church documents, prayer initiatives, and ongoing efforts for peace and dialogue.

Keywords: Francis of Assisi, peace, fraternity, interreligious dialogue, Assisi 1986, Fratelli tutti

¹ Prispevek je nastal v okviru raziskovalnega programa „Religija, etika, edukacija in izzivi sodobne družbe“ (P6-0269). Za podporo tej raziskavi niso bili ustvarjeni nobeni novi podatki.

1. Uvod

Sveti Frančišek Asiški (1181/1182–1226) spada med osrednje like krščanske zgodovine, čigar duhovno izročilo še danes navdihuje prizadevanja za mir, bratstvo in spravo. Njegova odločitev za življenje v uboštvu, nenasilju in zvestobi radikalnemu evangelijskemu izročilu ni bila zgolj osebna pot k svetosti – izražala je celovito vizijo sveta, kjer so medčloveški odnosi utemeljeni na sočutju, spoštovanju in ljubezni do vsega stvarstva.

Frančišek svoje drže ni utemeljeval v abstraktnih teoloških tezah, temveč v konkretni duhovni izkušnji. V *Pismu vsem kristjanom* tako pravi: »Ljubiti moramo svoje sovražnike in delati dobro tem, ki nas črtijo (Mt 5,44; Lk 6,27). Dolžni smo izpolnjevati zapovedi in svete našega Gospoda Jezusa Kristusa.« (Frančišek Asiški 1998, 59) V tej misli je povzeta njegova temeljna antropološko-teološka intuicija – da mir ni izključno politična kategorija, temveč sad notranje preobrazbe, ki jo vodi ljubezen, ukoreninjena v Kristusovem zgledu.

Frančiškov prispevek presega časovno in kulturno omejenost njegove dobe. V svojem življenju je utelešal držo manjšega brata – tistega, ki ne posega po moči ali sili, temveč vztraja v drži nenasilja in dialoga. Njegovo srečanje s sultanom Malikom al Kamilom I. 1219 je zgodovinski zgled drže, ki jo papež Frančišek v okrožnici »Vsi smo bratje« prepoznava kot preroško dejanje bratstva in dialoga – sveti Frančišek se je namreč »kljub velikim razlikam v veri in kulturi /.../ pogovarjal iz srca« (Frančišek 2020, št. 3).

V sodobnem kontekstu verskega pluralizma in ekološke krize sveti Frančišek Asiški ostaja simbol celostne duhovne ekologije. Njegova *Hvalnica stvarstva* tako ne izraža le estetskega občudovanja narave, temveč ontološko zavest o občestvu vsega ustvarjenega. Papež Frančišek ga zato v okrožnici »Vsi smo bratje« imenuje za »svetnika univerzalnega bratstva, brata sonca, brata morja in vetra, ki je znal izražati duhovno bistvo odnosov z vsakim ustvarjenim bitjem« (Frančišek 2020, 2). S tem potrjuje kontinuiteto Frančiškove karizme v sodobnem družbenem in teološkem razmisleku, zlasti v povezavi z vprašanji ekologije, miru in celostnega razvoja človeštva (Platovnjak 2019, 76–82).

2. Frančiškova življenjska pot v luči miru in sprave

Sveti Frančišek Asiški se je rodil v premožni trgovski družini v Assisiju. Sanjal je o viteštvu in slavi, a so ga življenjske izkušnje in duhovna spoznanja vodile k radikalni prenovi. Prelomni trenutek pa je doživel med molitvijo v cerkvi sv. Damijana, ko je zaslišal Kristusov glas: »Frančišek, pojdi in popravi mojo hišo, sicer se bo zrušila.« (Jørgensen 2000, 44) Ta klic je razumel kot vabilo, kot poziv k prenovi Cerkve – sprva materialni, pozneje pa zlasti duhovni in moralni.

Sprejel je evangelijsko življenje v uboštvu, ponižnosti in služenju. Čeprav si je v mladosti želel viteškega življenja, je s svojim zgledom dokazal, da je mogoče živeti brez orožja in sovraštva – kot »manjši brat«. Njegova ljubezen do stvarstva in sle-

hernega človeka se je izražala skozi konkretna dejanja. Pristopal je h gobavcem, čeprav so se mu v določenem obdobju gnusili. O tej izkušnji sam pravi: »Ko sem namreč bil še v grehih, se mi je zdelo zelo zoprno videti gobavca. Gospod pa me je sam pripeljal mednje in bil sem usmiljen z njimi. In ko sem se oddaljil od njih, se mi je to, kar se mi je zdelo zoprno, spremenilo v sladkost za dušo in telo.« (Frančišek Asiški 1998, 149) S tem je Frančišek premagal notranji odpor, obenem pa pokazal, kakšna naj bo pot ljubezni in miru, ki je plod osebnega spreobrnjenja.

Poseben pomen ima njegovo potovanje leta 1219: med peto križarsko vojno je obiskal sultana al Malika al Kāmila v Egiptu (Iammarrone 2011, 42–43). V času premirja po padcu Damiete si je Frančišek s sopotnikom – po nekaterih virih bratom Illuminatom – pridobil dovoljenje za prečkanje bojnih linij in osebni pogovor s sultanom (Englebert 2024). Pogovora, ki je trajal več dni, ni zaznamoval spopad, temveč spoštljivo poslušanje in miroljubno oznanjevanje, kar zgodovinarji razumejo kot pogumen poskus medverskega srečanja (Pattison 2017). Dogodek velja za enega redkih primerov, ko je v času križarskih vojn kristjan v duhu nenasilja želel doseči spravo ali vsaj prekinitev sovražnosti (Marchi 2019).

Frančiškova pot miru je torej pot, ki iz osebnega spreobrnjenja vodi v univerzalno prizadevanje za spravo: za mir z Bogom, s samim seboj, z bližnjim in celotnim stvarstvom.

3. Mir v Frančiškovih spisih: teološki in duhovni poudarki

Frančiškovi spisi so polni pozivov k miru, odpuščanju in ljubezni. V *Pismu vsem kristjanom* (kasnejša redakcija) poudarja, da moramo svoje sovražnike ljubiti in delati dobro tem, ki nas črtijo (Mt 15;18; 19; 5,44; Lk 6,27). Dolžni smo izpolnjevati zapovedi in svete našega Gospoda Jezusa Kristusa (Frančišek Asiški 1998, 55–63). S tem mir opredeljuje kot posledico ljubezni, ki presega individualno in ustvarja občestvo. Tako v prvotni redakciji *Pisma vsem kristjanom* I., 1–7 pravi: »Vsi, ki ljubijo Gospoda »z vsem srcem in z vso dušo in mišljenjem in z vso močjo« (prim. Mr 12,30) in ljubijo svoje bližnje kakor sami sebe (prim. Mt 22,39), sovražijo svoja telesa z zablodami in grehi ter prejemajo telo in kri našega Gospoda Jezusa Kristusa in obrodijo vredne sadove pokore /.../, kajti Duh Gospodov bo počival nad njimi ter bo pri njih, 'prebival' in, 'ostal'; ti so, otroci nebeškega Očeta, čigar dela izvršujejo.« Frančišek je imel prefinjen občutek za odnose, kar vidimo še v kasnejši redakciji *Pisma vsem kristjanom*, kjer poudarja Božjo zapoved ljubezni, jo tudi interpretira in jasno izjavlja: »Ljubiti moramo svoje sovražnike in delati dobro tem, ki nas črtijo. Dolžni smo izpolnjevati zapovedi in svete našega Gospoda Jezusa Kristusa.« (Frančišek Asiški 1998, 59)

V *Opominih* (Frančišek Asiški 1998, 79–90) in drugih nagovorih bratom opozarja na nevarnost sovraštva, maščevanja in razdeljenosti, kliče k odpuščanju in spravi kot temeljnima krepostma evangeljskega življenja. V *Opominu* 9, 2–4 pravi: »Tisti resnično ljubi svojega sovražnika, kdor se ne žalosti zaradi krivice, ki mu jo ta stori, marveč ga iz ljubezni do Boga žge bolečina zaradi greha njegove duše. In z dejanji naj mu izkazuje ljubezen.« (84) V *Opominu* 15 pa spregovori o miroljub-

nih: »Tisti so zares miroljubni, ki iz ljubezni do našega Gospoda Jezusa Kristusa ohranijo mir na duši in telesu ob vsem, kar trpijo na tem svetu.« (86)

Poseben pomen ima tudi *Hvalnica stvarstvu* (Francišek Asiški 1998, 46–47), v kateri Francišek slavi Boga za obstoj sonca, lune, vetra, ognja, zemlje in smrti – kot bratov in sester. Ta himna razkriva globoko povezanost miru z odnosom do stvarstva: ekološka in socialna pravičnost sta v njegovem doživljanju neločljivo povezani.

V *Hvalnici stvarstva* (Sončni pesmi) sv. Francišek Asiški razodeva duhovno vizio sveta kot velike družine, v kateri so vsi deli stvarstva – sonce, luna, veter, voda, ogenj in celo smrt – ‚bratje‘ in ‚sestre‘. Tak pogled presega zgolj poetiko, saj temelji na prepričanju, da je vse stvarstvo prežeto z Božjo navzočnostjo in medsebojno povezanostjo (Vodičar 2024, 357). Prav ta zavest univerzalnega bratstva je tvorila jedro Franciškovega prizadevanja za mir. Francišek je z isto notranjo držo, iz katere se rojeva hvalnica Stvarniku, pristopal k ljudem različnih kultur in ver, med drugimi k sultanu al Maliku al Kamilu leta 1219, ko je z besedo in zgledom iskal spravo. Sodobna cerkvena teologija – zlasti v encikliki „Hvaljen moj Gospod“ – prepozna v tej pesmi temelj t. i. integrirane ekologije, kjer sta skrb za stvarstvo in graditev miru neločljivo povezani: spoštovanje narave kot Božjega daru oblikuje spoštovanje človeka kot Božje podobe, oboje pa ustvarja pogoje za trajen mir (Ayodi 2025). Sprava z vsemi zemeljskimi elementi se kaže v besedah ‚brat‘ in ‚sestra‘. S tem je Francišek pojem bratstva in sestrinstva iz Svetega pisma Nove zaveze razširil. Z višin se Francišek spušča na zemljo in opeva vse, kar je na njej. Zemljo pojmuje kot mater, ki nas hrani – prinaša nam namreč vse, kar potrebujemo za življenje. Čeprav jo imenuje mati, jo pred tem nagovarja kot sestro. S tem nakazuje, da zemlja ni popoln vir življenja. Zemlja je sestra in s tem članica velike družine ustvarjenih bitij. Francišku je bila sestra zemlja zelo blizu – rad se je zadrževal v kamnitih votlinah in tam molil. Ta povezanost se je še posebej pokazala pred smrtjo, ko je izrazil željo, naj ga golega položijo na zemljo in ga pustijo ležati toliko časa, kot je potrebno, da se prehodi ena milja. Tako je Francišek od zemlje prešel k človeku. Tukaj je zaznaven eshatološki ‚šalom‘ (mir), ki ga izreka spravljen človek – vsakršna napadalnost in omalovaževanje sta izginila. Pobratenje s kozmičnimi elementi se nadaljuje s pobratenjem z vsemi ljudmi (Kraus).

Franciškov miravno sporočilo torej ni zgolj etična zahteva, temveč sad mistične ljubezni, ki človeka vključuje v Božjo harmonijo z vsem ustvarjenim.

4. Franciškov duh skozi zgodovino

Franciškova karizma miru se je skozi stoletja uresničevala v različnih redovnih skupnostih in gibanjih, ki so ohranjala njegov evangeljski ideal uboštva, ponižnosti in služenja. Red manjših bratov (franciškani, minoriti, kapucini) je že od svojih začetkov živel v bratstvu in brez lastnine kot uresničenje identitete *minor* (‚majhen‘) – njeno središče je ljubezen in služenje bližnjemu (Francis 2017). Red svete Klare (klarise), ki ga je ustanovila sv. Klara Asiška, je sprejel življenje v strogem uboštvu in molitvi;

na sveto Klaro so pritiskali, da bi svoja stroga pravila življenja omilila. Kljub pritiskom je vztrajala do konca – do potrditve Pravila (leta 1253). Njena stališča so bila »nepremakljiva« (Vjera i djela 2019). Frančiškov svetni red, znan tudi kot Tretji red svetega Frančiška, je bil okoli leta 1221 ustanovljen za tiste vernike, ki so želeli živeti evangeljsko karizmo miru, ponižnosti in služenja, a niso mogli prevzeti redovnih zaobljub ali zapustiti svojega družinskega oziroma družbenega življenja. Člani tega reda – poročeni, samski in tudi duhovniki – so sprejeli življenje v preprostosti, molitvi, služenju in skrbi za bližnjega, ne da bi zapustili svoje poklice. Tako so Frančiškovo karizmo vpeljali neposredno v družine, delovna okolja in skupnosti, pri čemer so v vsakdanjem življenju uresničevali ideal miru in evangeljskega uboštva.

Prvi življenjepisec sv. Frančiška Tomaž Čelanski opisuje, kako se je Frančiškovo oznanjevanje dotaknilo tudi tistih, ki svojih domov niso mogli zapustiti: »In mnogi možje in žene, ki so živeli v zakonu, so, ker niso mogli zapustiti svojih domov, sprejeli od njega način življenja, ki ustreza njihovemu stanju; živeli so spokorno in pobožno v svojih hišah.« (*Vita prima*, 37; Čelanski 2014) Ta zapis potrjuje, da je Frančišek že zgodaj prepoznal pomen vključevanja laikov v življenje po evangeliju – ne glede na njihov življenjski položaj.

Med pomembne nadaljevalce Frančiškove duhovnosti sodita sv. Klara Asiška, ki je s svojim redom ohranila nepopustljivo zvestobo evangeljskemu uboštvu (Esparza 2025), pa tudi sv. Bonaventura, ki je Frančiškovo karizmo poglobil z mistično teologijo, osredinjeno na pot duše k Bogu skozi ponižnost in bratsko skupnost (Perić 2024).

Njegov duh je zaznamoval tudi cerkveno politiko in pastoralno delovanje. Posebej je izstopal kot simbol miru v času medverskih napetosti in vojn. Srečanje s sultanom je postalo emblema dialoga, zato ga danes Cerkev prepoznava kot »pre-roka miru« (Frančišek 2020, 3). Povsod je sejal mir in hodil z ubogimi, zapuščenimi, bolnimi, zavrženimi, zadnjimi (Frančišek 2020, 2).

Frančiškova miroljubnost se ni kazala le v odsotnosti nasilja, temveč v aktivnem prizadevanju za spravo in graditev mostov med ljudmi. Njegov pristop k miru je temeljil na prepričanju, da resničen mir lahko obstaja le tam, kjer vlada pravičnost, in da se notranji mir srca prelija v mir družbe. Bratstvo, ki ga je živel in oznanjal, je usmerjeno k preseganju družbenih, ekonomskih in verskih ločnic. V tem duhu so tudi člani redov, ki so sledili njegovi karizmi, pogosto delovali kot posredniki v sporih, pobudniki pravičnih srečanj in zagovorniki miroljubnega sobivanja v svojih lokalnih skupnostih. Frančiškova mirovna drža, ki se je oblikovala v molitvi, poslušanju evangelija in spoštovanju dostojanstva vsakega človeka, je tako postala prepoznavno znamenje frančiškanske prisotnosti v svetu.

Tudi danes so redovi, povezani z njegovim duhovnim izročilom, dejavni na področjih, kjer je mir še posebej ogrožen. Frančiškovi bratje in sestre so tako vključeni v humanitarne projekte, programe medverskega dialoga, pa tudi okoljske pobude, pri čemer izhajajo iz iste drže, ki jo je Frančišek živel pred osmimi stoletji: prepoznati v vsakem človeku »brata« ali »sestro« ter v stvarstvu videti dar, ki ga je treba varovati. V tej povezanosti med mirom in skrbjo za skupni dom odmeva tudi sodobno papeško sporočilo, zlasti v encikliki »Hvaljen moj Gospod: Bratstvo in družbeno prijateljstvo (La-

udato si')". Ta se sklicuje na Frančiškovo *Hvalnico stvarstva* kot navdih za integralno ekologijo – pristop, pri katerem varovanje narave in graditev miru nista ločeni nalogi, ampak dve plati istega evangeljskega prizadevanja (Frančiček 2020, 2).

5. Assisi 1986: zgodovinsko molitveno srečanje za mir

27. oktobra 1986 je papež Janez Pavel II. v Assisiju sklical svetovni dan molitve za mir, kjer so se prvič v zgodovini zbrali voditelji različnih krščanskih Cerkva ter predstavniki judovstva, islama, budizma, hinduizma in drugih verstev. Molili so vsak na svoj način – a v duhu skupne prošnje za mir.

V nagovoru je papež Janez Pavel II. poudaril, da je mir temeljna vrednota, ki presega verske, kulturne in politične razlike (Janez Pavel II. 1986). Zbrane voditelje različnih Cerkva in verstev je nagovoril kot „romarje miru“, ki jih povezuje skupna odgovornost za graditev sveta brez vojn. Izpostavil je, da molitev – čeprav izražena v različnih jezikih, simbolih in obredih –, ko je usmerjena v dobrobit celotnega človeštva, postane univerzalna prošnja. Spomnil je na trpljenje narodov, ki so razdeljeni zaradi konfliktov, in pozval k moralnemu prizadevanju, ki presega zgolj politične rešitve. V drugem delu govora je zavrnil idejo sinkretizma, poudaril pa je, da različne verske skupnosti lahko sobivajo v medsebojnem spoštovanju. Mir po njegovih besedah ni zgolj odsotnost vojne, ampak »dinamičen proces pravičnosti, resnice, svobode in ljubezni«. Dogodek v Assisiju je označil kot znamenje upanja in izziv, da se verski voditelji po vrnitvi v svoje skupnosti zavežejo h konkretnim dejanjem za mir.

Nagovor je bil prelomen, ker je presegel dotedanjo paradigmo medverskih srečanj in pokazal, da verska raznolikost ne pomeni nujno delitve ali konflikta, temveč lahko postane vir skupnega etičnega delovanja (Janez Pavel II. 1986). Papež je s tem uresničil zamisel, ki jo je v svojem življenju živel sv. Frančišek Asiški – graditi mostove in iskati mir tudi s tistimi, ki ne delijo iste vere. Teološko gledano je nagovor odprl prostor za „dialog življenja“, kjer je temeljno dejanje poslušanje drugega in priznavanje njegovega dostojanstva (Platovnjak in Svetelj 2024, 21–42). Dan molitve za mir v Assisiju je postal simbol medverskega sodelovanja in navdih za kasnejše pobude (med njimi ponovitve dogodka v letu 2002 in 2011), pa tudi številne lokalne mirovne molitve po svetu.

Dogodek v Assisiju 27. oktobra 1986 je bil zgodovinski in simbolen, saj je pokazal, da je kljub različnim teološkim in kulturološkim izhodiščem v imenu univerzalnih vrednot mogoče stopiti skupaj. „Duh Assisija“ je – kot pravijo teologi in frančiškovski pisci – postal trajna pobuda za medverski dialog in skupno prizadevanje za mir (OFS 2011; Radio Ognjišče 2011). V Sloveniji so se na dogodek med drugim odzvali škofje: tako so že sredi oktobra 1986 podpisali pismo z naslovom „Naj za mir z nami prosijo tudi zvonovi“, v katerem so vernike povabili, naj se skupaj z duhovniki pridružijo molitvi za mir. Kot vidno znamenje upanja in solidarnosti so predlagali, naj na predvečer srečanja – torej 26. oktobra ob 18. uri – po vseh slovenskih cerkvah zazvonijo zvonovi (Radio Ognjišče 2011).

Dogodek v Assisiju ni bil zgolj svečani ritual, temveč je odmeval kot poziv k življenju miru – miru, ki presega vsa človeška prizadevanja. Kot je zapisal kardinal Pietro Parolin, takratni državni tajnik, je ta dan »porušil zid pesimizma in vdanosti v usodo« ter odprl pot »za vnemo in novo moč v prizadevanju verstev za mir« (Štefanič 2016). Ta duh, ki je vzklik v molitvi, tišini in skupni zavezi, živi še danes: kot vabilo k spravi, posluhu in konkretni delovni skupnosti – verski in medverski – v službi miru (OFS 2011; Vercammen 2011).

Ob vsem navedenem postane jasno, da dogodek v Assisiju 27. oktobra 1986 ni bil le enkratni zgodovinski trenutek, temveč šele začetek trajnega gibanja, ki je v svet poneslo sporočilo o možnosti mirnega sobivanja med narodi, kulturami in verstvi. Papež Janez Pavel II. je s svojo vizijo in nagovorom v Assisiju zasadil seme 'duha Assisija', ki k dialogu, spravi in skupnemu prizadevanju za mir kliče še danes – ob tem pa verne in neverne navdihuje, da presežejo meje lastnih okvirov in prepoznajo dostojanstvo vsakega človeka. Po zgledu sv. Frančiška Asiškega ostaja to poslanstvo uresničljivo le, če se začne v srcu vsakega posameznika in nadaljuje v konkretnih dejanjih ljubezni, pravičnosti in varovanja skupnega doma. Tako 'duh Assisija' ne ostaja le spomin na preteklost, temveč trajno vabilo, naj postanemo graditelji miru v svojem času in okolju.

6. Nadaljevanje 'duha Assisija'

Frančiškov 'duh Assisija' se je po prvem svetovnem dnevu molitve za mir 27. oktobra 1986 razvil v trajno pobudo, ki je obudila medverski dialog in skupno prizadevanje za mir. Naslednji pomemben korak je bil 24. januarja 2002, ko je papež Janez Pavel II. sklical nov dan molitve v Assisiju kot odgovor na izzive po terorističnih napadih 11. septembra 2001 (Janez Pavel II. 2002a). Tudi to srečanje je predstavnike različnih verstev združilo v molitvi in premišljevanju, papež pa je v uvodnem nagovoru poudaril pomen »pogleda v isto duhovno izkušnjo miru« in nujnost, da verske skupnosti za mir v svetu pričujejo skupaj (Janez Pavel II. 2002b).

Ob 25. obletnici prvega srečanja – torej 27. oktobra 2011 – je papež Benedikt XVI. v Assisiju organiziral Dan razmisleka, dialoga in molitve za mir in pravičnost v svetu z geslom „Romarji resnice, romarji miru“ (Benedikt XVI. 2011). Tokrat je srečanje pridobilo še širšo razsežnost – ob verskih voditeljih so bili vabljeni tudi predstavniki drugih svetovnih nazorov in osebnosti javnega življenja, ki niso pripadali nobeni veroizpovedi, a so delili zavezanost miru in sožitju. Ta razširitev je poudarila, da gradnja miru zahteva sodelovanje vseh – vernih in nevernih – ter da medverski dialog, okrepljen z etičnim sodelovanjem, ostaja ključno orodje za preprečevanje konfliktov (Kraner 2023) in spodbujanje globalne pravičnosti.

V Sloveniji se pobuda *Duh Assisija* že leta nadaljuje kot molitvena tradicija za mir, ki jo vsako leto 27. oktobra pripravljajo redovi s karizmo sv. Frančiška Asiškega. Po podatkih Radia Ognjišče je molitev za mir povezana s samimi začetki, saj se je začela že takoj po molitvenem dnevu v Assisiju leta 1986 (Radio Ognjišče 2017).

Podobno obvešča spletna stran Katoliške Cerkve: da se molitev za mir ob tem datumu v Sloveniji izvaja še danes in ostaja izraz duhovne zvestobe Frančiškovi karizmi (Katoliška Cerkev 2023).

Znameniti so tudi občasni dogodki *Duh Assisija*. Tako se je na Brezjah ob 25. obletnici zbrala velika množica. Molili so rožni venec za mir in darovali sveto mašo. S pričevanji in skupnim oznanjevanjem vrednot, ki temeljijo na miru, so poglobljali zavedanje, kako pomembno je živeti in delati za mir. Vse to je zapisano v dokumentu „Duh Assisija 2023 – Slovesen začetek praznovanja 800-letnic“ (OFS 2023).

Frančiškova duhovnost in duh Assisija ne živi le v liturgiji, temveč tudi v konkretni pastoralni – v romanjih v Assisi, reviji *Duh Assisija* (zdaj *Med nami*), molitvenih urah in duhovnih obnovah –, s čimer se ta duh prenaša na mlajše generacije. Revija *Med nami* (kot nadaljevanje *Duha Assisija*) je dragocena komunikacijska vez med romarji in skupnostjo ter sredstvo ohranjanja življenja frančiškove duhovnosti v Sloveniji (Minoriti 2025).

7. Frančiškovo sporočilo miru danes

Sveti Frančišek Asiški je v zgodovini Cerkve in človeštva ostal prepoznaven kot mirtovorec, ki je svojo karizmo utemeljeval na evangelijskem bratstvu, ponižnosti in ljubezni do vsakega človeka. Njegova dejanja – od skrbi za uboge do znamenitega srečanja s sultanom al Malikom al Kamilom leta 1219 – so bila vsa prelomna pričevanja, da je mir mogoč tudi sredi globokih verskih in kulturnih razlik. Papež Frančišek ga v enciklikah „Hvaljen moj Gospod“ (2015) in „Vsi smo bratje“ (2020) večkrat navaja kot vzor univerzalnega bratstva, preprostosti in veselja – v zadnji ga opisuje kot »svetnika bratske ljubezni, ki je sejal mir povsod ter hodil z ubogimi, zapuščenimi, bolnimi in zadnjimi.« (2020, 2) Frančiškov zgled ni le zgodovinski, ampak predstavlja trajno spodbudo k preseganju delitev in h graditvi miru kot dinamičnemu procesu, ki vključuje pravičnost, resnico, svobodo in ljubezen (Janez Pavel II. 1986).

Ta duh se danes kaže v dveh izrazitih aktualizacijah. Prva je povezana z okoljskim vprašanjem: v duhu „Hvalnice stvarstvu“ (Frančišek 2015, 87) se Frančiškova zavest o povezanosti vsega stvarstva udejanja v pobudah, kot je *Season of Creation* – v njej sodelujejo tudi slovenske župnije in redovne skupnosti. Gre za mednarodno ekumensko pobudo, ki vsako leto poteka od 1. septembra, ko kristjani obeležujejo svetovni dan molitve za varstvo stvarstva, do 4. oktobra, godu sv. Frančiška Asiškega. Pobudo je leta 1989 začel carigrajski patriarh Dimitrij I., pozneje so jo sprejele številne krščanske Cerkve, leta 2015 pa jo je uradno podprl tudi papež Frančišek. Namenjena je molitvi, ozaveščanju in konkretnim dejanjem za varstvo stvarstva in družbeno pravičnost, kar pomeni uresničevanje Frančiškove Hvalnice stvarstva v sodobnem kontekstu (*Season of Creation* 2025).

S kombinacijo molitve, ozaveščanja, konkretnih dejanj (od zasaditve dreves do zmanjševanja uporabe plastike) krščanske skupnosti po svetu uresničujejo vizijo miru, ki zajema tako odnose med ljudmi kot tudi odnos do narave. Posebno mesto

ima pri tem pobuda „Čas stvarstva“, ki jo vsako leto udeležujejo katoliške in druge krščanske skupnosti po vsem svetu (Katoliška Cerkev 2023). Druga aktualizacija Frančiškovega sporočila je povezana z medverskim dialogom: po vzoru srečanja s sultanom potekajo pobude, kot je *Duh Assisija* v Sloveniji, ter skupne molitve za mir, ko se pojavijo krize – npr. v Ukrajini in na Bližnjem vzhodu. Pri tem verniki različnih veroizpovedi skupaj molijo, javno zavračajo nasilje in zbirajo sredstva za pomoč prizadetim (Radio Ognjišče 2017). Ti primeri potrjujejo, da Frančiškova vizija miru in bratstva ni le del preteklosti, temveč živa resničnost, ki spodbuja osebno odgovornost in skupno delovanje za pravičen in miren svet.

8. Sklep

Frančiškovo mirovno poslanstvo, utemeljeno na evangelijskem bratstvu, nenasilju in dialogu, je v zgodovini in sodobnosti pokazalo, da je mir dosegljiv le skozi notranjo preobrazbo človeka in spoštovanje dostojanstva vsakega bitja. Njegovo življenje, spisi ter simbolna dejanja – med katerimi izstopa srečanje s sultanom al Malikom leta 1219 – ostajajo teološki in pastoralni temelj za razumevanje miru kot procesa pravičnosti, resnice, svobode in ljubezni, ki presega zgolj politične in diplomatske okvire (Frančišek 2020; Janez Pavel II. 1986). Duh sv. Frančiška Asiškega je danes živ tako v mednarodnem kot v slovenskem kontekstu. Nadaljevanje pobud, kot je *Duh Assisija*, ter aktualizacije v okoljskem gibanju *Season of Creation* in medverskih molitvah za mir dokazujejo, da Frančiškova karizma presega zgodovinski trenutek svojega nastanka. Ostaja živ in ustvarjalen dejavnik medverskega dialoga, integralne ekologije ter pastoralnega dela, ki lokalne in globalne skupnosti povezuje v prizadevanju za mir in varovanje stvarstva.

Reference

- Ayodi, Benedict.** 2025. From Canticle to Climate Action: Living Laudato Si'. Franciscans International, 22. 4. <https://franciscansinternational.org/blog/reflection/from-canticle-to-climate-action-living-laudato-si/> (pridobljeno 14. 8. 2025).
- Benedict XVI.** 2011. Meeting for Peace in Assisi: Day of reflection, dialogue and prayer for peace and justice in the world "Pilgrims of Truth, Pilgrims of Peace" (Assisi, 27 October 2011). Vatican, 27. 10. https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/en/speeches/2011/october/documents/hf_ben-xvi_spe_20111027_assis.html (pridobljeno 15. 8. 2025).
- Čelanski, Tomaž.** 2014. *Življenje svetega Frančiška*. Ljubljana: Založba Brat Frančišek.
- Englebert, Omer.** 2024. Meeting Sultan Malik al-Kamil: St. Francis in a Foreign Land. Franciscan Media, 1. 3. <https://www.franciscanmedia.org/franciscan-tradition-and-resources/meeting-sultan-malik-al-kamil-st-francis-in-a-foreign-land/> (pridobljeno 21. julija 2025).
- Esparza, Daniel.** 2025. 3 svetniki, ki jim ni bilo mar za kulturo primerjanja. Aleteia, 6. 7. <https://si.aleteia.org/2025/07/06/3-svetniki-ki-jim-ni-bilo-mar-za-kulturo-primerjanja/> (pridobljeno 15. avgusta 2025).
- Frančišek.** 2017. Pope Francis to Franciscan Family: Be Minor, Be Small. Vatican, 23. 11. https://www.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2017/november/documents/papa-francesco_20171123_famiglie-francescane.html (pridobljeno 15. avgusta 2025).
- . 2015. Laudato si'. Hvaljen moj Gospod. Okrožnica. Vatikan: Libreria Editrice Vaticana. https://www.vatican.va/content/francesco/sl/encyclicals/documents/papa-francesco_20150618_la_15.html (pridobljeno 15. avgusta 2025).

- co_20150524_enciclica-laudato-si.html (pridobljeno 16. 8. 2025).
- Frančišek.** 2020. *Fratelli tutti*. Vsi smo bratje. Okrožnica Ljubljana: Družina.
- Frančišek Asiški.** 1998. *Vodilo in življenje sv. Frančiška Asiškega: Spisi in Pravila*. Ljubljana: Slovenska kapucinska provinca.
- Iammarrone, Giovanni.** 2011. *Temi teologici francescani (Per una presenza francescana incisiva nell'oggi teologico e culturale)*. Rim: Casa Editrice Miscellanea Francescana.
- Janez Pavel II.** 1986. Address of John Paul II to the Representatives of the Christian Churches and Ecclesial Communities and of the World Religions. Vatican, 27. 10. https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/speeches/1986/october/documents/hf_jp-ii_spe_19861027_prayer-peace-assisi.html (pridobljeno 15. 8. 2025).
- . 2002a. Day of Prayer for Peace in the World in Assisi – 24 January 2002. Vatican, 24. 1. https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/speeches/2002/january/documents/hf_jp-ii_spe_20020124_saluto-assisi.html (pridobljeno 15. 8. 2025).
- . 2002b. Greeting of the Holy Father John Paul II to the Representatives of the World Religions. Vatican, 24. 1. https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/speeches/2002/january/documents/hf_jp-ii_spe_20020124_saluto-assisi.html (pridobljeno 15. 8. 2025).
- Jørgensen, Johannes.** 2000. *Sveti Frančišek Asiški*. Ljubljana: Brat Frančišek.
- Katoliška Cerkev.** 2023. Duh Assisija 2023. Katoliška Cerkev, 28. 10. <https://katoliska-cerkev.si/duh-assisija-2023> (pridobljeno 15. 8. 2025).
- Kraner, David.** 2023. Conflict as a Challenge for Personal Growth in the Educational Team. *Seminare* 44, št. 1: 69–81. <https://doi.org/10.21852/sem.2023.1.07>.
- Kraus, Anselm.** [n. d.]. Razlaga nekaterih Frančiškovih molitev: Hvalnica stvarstva. (prevedel in priredil Jerant, Aco). Minoriti. <https://minoriti.rkc.si/duhovnost/franciskove-molitve/158-hvalnica-stvarstva> (pridobljeno 14. 8. 2025).
- L'Osservatore Romano.** 2011. Duh Assisija (priročnik avtorja p. Silvestra Bejana, OFMConv). OFS Duh Assisija, 25. obletnica. https://www.ofs.si/datoteke/novice/185562_Duh%20Assisija.pdf (pridobljeno 15. avgusta 2025).
- Marchi, Lucia.** 2019. St. Francis and the Sultan: A Sonic Encounter. Academia.edu. https://www.academia.edu/42196315/St_Francis_and_the_Sultan_a_Sonic_Encounter (pridobljeno 21. 7. 2025).
- Minoriti.** 2025. Revija Med nami – nadaljevanje revij Duh Assisija in Brezmadežna. Katoliška Cerkev. <https://minoriti.rkc.si/ponudba/revija-med-nami> (pridobljeno 15. avgusta 2025).
- OFS.** 2023. Duh Assisija – Brezje 2023 / Slovesen začetek praznovanja 800-letnic. OFS. Gradivo, 1. 11. <https://www.ofs.si/duh-assisija-brezje-2023-slovesen-zacetek-praznovanja-800-letnic/> (pridobljeno 15. 8. 2025).
- . 2025. Molitev za mir – Frančiškov svetni red. OFS. <https://www.ofs.si/gradivo/molitev-za-mir/> (pridobljeno 15. 8. 2025).
- Pattison, Mark.** 2017. In 1219, St. Francis Crossed Crusade Lines to Meet Egypt's Sultan. *America Magazine*, 8. 12. <https://www.americamagazine.org/arts-culture/2017/12/08/1219-st-francis-crossed-crusade-lines-meet-egypts-sultan-what-can-we-learn> (pridobljeno 21. 7. 2025).
- Perić, Ratko.** 2024. Sveti Bonaventura. Vjera i djela, 15. 7. <https://www.vjeraidjela.com/sveti-bonaventura-2/> (pridobljeno 16. 8. 2025).
- Platovnjak, Ivan.** 2019. The ecological spirituality in the light of Laudato si. *Nova prisutnost* 17, št. 1: 75–91.
- Platovnjak, Ivan, in Tone Svetelj.** 2024. *Listening and Dialoguing with the World: A Philosophical and Theological-Spiritual Vision*. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani.
- Radio Ognjišče.** 2011. „Duh Assisija“ leta 1986 tudi v Sloveniji. Radio Ognjišče, 21. 10. <https://radio.ognjisce.si/sl/123/slovenija/5705/duh-assisija-leta-1986-tudi-v-sloveniji.htm> (pridobljeno 15. 8. 2025).
- . 2017. „Duh Assisija tudi po 31 letih vabi k molitvi za mir.“ Radio Ognjišče, 27. 10. <https://radio.ognjisce.si/sl/195/slovenija/25488/duh-assisija-tudi-po-31-letih-vabi-k-molitvi-za-mir.htm> (pridobljeno 15. 8. 2025).
- Season of Creation.** 2025. Season of Creation – Official Website. Season of Creation, 15. 8. <https://seasonofcreation.org/> (pridobljeno 16. 8. 2025).
- Štefanič, Mojca.** 2016. Kardinal Parolin o mirovnem srečanju v Assisiju. Družina, 19. 9. <https://www.druzina.si/clanek/kardinal-parolin-o-mirovnem-srecanju-v-assisiju> (pridobljeno 16. 8. 2025).
- Vercammen, Joris.** 2011. The spirit of Assisi. Union of Utrecht, 8. 11. <https://www.utrechter-union.org/en/2011/11/the-spirit-of-assisi/> (pridobljeno 15. 8. 2025).
- Vjera i djela.** 2019. Sveta Klara Asiška – zaručnica Krista siromaha. Vjera i djela, 11. 8. <https://www.vjeraidjela.com/sveta-klara-asiska-zarucnica-krista-siromaha/> (pridobljeno 15. 8. 2025).
- Vodičar, Janez.** 2024. The Critique of Secularism by Talal Asad as a Chance to Look for New Ways of Proclamation. *Verbum Vitae* 42, št. 2: 345–359.